

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ І ГРАМАТИЧНИХ НОРМ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ КУРСУ «УКРАЇНЬСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

Людмила Радомська

канд. філол. наук, доцент кафедри мовознавства
Вінницького національного технічного університету
(21021, Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 95);
e-mail: ludarad9@gmail.com;
orcid: <https://orcid.org/0000-0002-2598-032X>

Марія Мошноріз

канд. філол. наук, старший викладач кафедри мовознавства
Вінницького національного технічного університету
(21021, Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 95);
e-mail: opanasuk.mm@gmail.com;
orcid: <https://orcid.org/0000-0001-6850-9610>

У статті проаналізовано актуальні аспекти вивчення лексичних і граматичних норм на заняттях із курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» за допомогою інформаційних технологій. Питання розвитку й удосконалення лексичної та граматичної компетентності здобувачів вищої освіти автори розглядають як вимогу й основу культури усного мовлення фахівця. Метою статті є проаналізувати теоретико-методологічні способи вивчення лексичних і граматичних норм за допомогою інформаційних технологій на заняттях із курсу «Українська мова за професійним спрямуванням», а також дослідження проблеми вдосконалення мовно-комунікативної компетентності в здобувачів вищої освіти в контексті освітніх потреб сучасного покоління «зумерів» в Україні, яке крім глобальних викликів, пов'язаних із пандемією COVID-19, вимушено піддається впливу соціальних, демографічних змін, пов'язаних із російсько-українською війною.

У статті автори акцентують на потребі враховувати специфіку вивчення цієї проблеми в умовах роботи викладача вищої школи з поколінням громадян віком орієнтовно 17–22 роки, тобто з так званим віртуальним поколінням «зумерів» (англ. Gen-Z). Для цього покоління характерні певні особливості, на які варто зважати викладачеві. Зокрема, в статті визначено методи навчання, які враховують освітні потреби

сучасних студентів. Для ефективного засвоєння вказаного матеріалу запропоновано такі прийоми, як: швидка зміна виду діяльності, орієнтованість на інформаційні технології, індивідуальний підхід, залученість до соціальної взаємодії, гейміфікація, інтерактивний виклад нового матеріалу, орієнтування на візуальну, а не аудіальну складову та ін.

Визначено найбільш ефективними такі онлайн-ресурси: освітня платформа «Всеосвіта», інструмент графічного дизайну «Canva», платформа «Classtime», цифрова освітня система «На урок», інструмент для створення навчальних карток «Quizlet» та ін. Запропоновано типологію завдань, можливих для роботи на таких платформах.

Перспективним напрямком подальшого дослідження є напрацювання бази завдань різних рівнів складності, вузького професійного спрямування.

***Ключові слова:** граматичні норми, інформаційні технології, лексичні норми, мовно-комунікативна компетентність, покоління «зумерів», українська мова за професійним спрямуванням.*

Постановка проблеми. Сучасне покоління, що здобуває вищу освіту в Україні – а це громадяни віком орієнтовно 17–22 роки, – належить до покоління так званих «зумерів». Це молоде віртуальне покоління дедалі більше трансформує світове суспільство. Для нього, як констатують дослідники, традиційне навчання більше не цікаве [10: 325]. За результатами одного з найповніших досліджень, оприлюдненими на 53 щорічній глобальній зустрічі Всесвітнього економічного форуму в Давосі-Клостерсі (Швейцарія, 2023), висвітлено вплив покоління Z на бізнес і суспільство, особливості способу життя, поглядів і поведінки людей віком від 18 до 25 років [9; 5].

Завдання ж викладача української мови в ЗВО нефілологічного профілю є незмінним: удосконалювати практичні навички володіння українською літературною мовою для ефективної професійної комунікації. Це передбачає тривалу роботу над різними мовними рівнями професійної компетентності: орфоепічним, орфографічним, лексичним, граматичним, стилістичним, пунктуаційним. У зв'язку з цим перед сучасним педагогом постає ще більш складне завдання: навчати так, аби студент-«зумер» був мотивованим, не втрачав зацікавленості в навчанні, здобував знання методами, максимально пристосованими до його психологічних, вікових, соціальних особливостей, і став високоефективним у професійному спілкуванні в майбутньому. У зв'язку з цим останнім часом

дослідники дедалі частіше говорять про потребу змінювати, урізноманітнювати методи роботи для навчання «зумерів». Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій в освіту стає «життєво важливою для підготовки студентів до вирішення викликів сучасної робочої сили» [12: 38]. Цифрові навички педагогів, їхню технологічно-педагогічну майстерність визначають основними для впровадження технологій в освітній процес, а відтак для високої успішності в навчанні покоління «зумерів» [6: 97].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чимало досліджень присвячено вивченню освітніх потреб і особливостей покоління «зумерів», щоб запропонувати оптимальні методи навчання. Так, у науковій роботі А. Мезейової доведено, що навчання за допомогою гейміфікації ефективно мотивує та позитивно впливає на творчість зумерів [10: 253]. Численні переваги для навчання здобувачів математичної освіти цього покоління виокремлюють саме у зв'язку з використанням онлайн-ігор на заняттях [7]. Змішані методи навчання та якісний дизайн матеріалів дають змогу досягти кращих результатів, як визначено в дослідженні про стилі навчання, уподобання й потреби студентів-зумерів медичних ЗВО [11]. Крім того, дослідники виокремлюють значний позитивний вплив якісного візуального оформлення на ефективність засвоєння навчального матеріалу, сучасні студенти краще сприймають такий матеріал [8].

З іншого боку, дослідженню питань мовної компетентності присвячено чимало праць українських дослідників: О. Біляєва, Н. Голуб, Т. Донченко, С. Карамана, К. Климової, Л. Кравець, М. Стельмаховича, М. Пентилюк, І. Хом'яка та ін. Схарактеризовано теоретико-практичні методи вдосконалення орфографічної компетентності й розвитку фахового мовлення студентів ЗВО (І. Кучеренко) [2]; окреме дослідження присвячене вивченню професійної лексики студентів напрямку «Інформаційні технології» (В. Борщовецька, Т. Гарбуза, А. Дурдас, В. Семидоцька) [1]; визначено особливості формування теоретичних знань та практичних навичок студентів-філологів завдяки можливостям сучасних інформаційних технологій для подальшого застосування в професійній діяльності (праця «Інформаційні технології у філології та перекладі» І. Свідер [4]); проаналізовано доцільність використання в навчальній і

майбутній професійній практиці онлайн-ресурсів для коригування орфографічних, пунктуаційних, лексичних і граматичних помилок в українськомовних текстах (Л. Радомська, М. Вітковський [3]) тощо.

Покоління, яке здобуває освіту в Україні, крім глобальних викликів, пов'язаних із пандемією COVID-19, вимушено піддається впливу соціальних, демографічних змін, пов'язаних з агресією РФ, російсько-українською війною. Тому викладач ЗВО України повинен зважати на низку факторів під час вибору методів для розвитку лексичної й граматичної компетентності студентів, постійно оновлювати підхід до навчання. Потребу комплексного дослідження, що враховувало б усі зазначені вище особливості, й зумовлена **актуальність** цієї наукової розвідки.

Мета статті: проаналізувати теоретико-методологічні способи вивчення лексичних і граматичних норм за допомогою інформаційних технологій на заняттях із курсу «Українська мова за професійним спрямуванням»; охарактеризувати проблему вдосконалення мовно-комунікативної компетентності в здобувачів вищої освіти в контексті освітніх потреб сучасного покоління в Україні.

Виклад основного матеріалу. Питання розвитку й удосконалення лексичної та граматичної компетентності здобувачів вищої освіти розглядаємо як вимогу й основу культури усного мовлення фахівця. Тому в «системі вищої освіти важливо забезпечити в студентів мотиваційну готовність» працювати над цим, формувати чітке розуміння важливості «використання української мови в усіх сферах суспільної комунікації», розвинути високий рівень мовленнєвої компетентності [2: 118]. Адже вивчення української мови у ЗВО спрямоване на формування мовця, котрий здатний «правильно й ефективно спілкуватися державною мовою, досягати визначених комунікативних цілей, вільно виражати думку та почуття усно й письмово в продуктивних видах мовленнєвої діяльності (говоріння, письмо) і в різних сферах спілкування (суспільній, публічній, фаховій, освітній, діловій, особистісній тощо), а отже, сформувати в кожній мовній особистості високий рівень власної комунікативної компетентності» [2: 113].

Для ефективного засвоєння знань про лексичні й граматичні норми, закріплення вмінь послуговуватися ними в професійному

мовленні пропонуємо використовувати такі методи роботи зі студентами-нефілологами на заняттях із курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» з урахуванням особливостей вікової групи «зумерів»: 1) орієнтованість на інформаційні технології (використання сучасних інформаційних ресурсів, онлайн-платформ тощо); 2) швидка зміна виду діяльності (традиційне пояснення протягом 15–20 хв вже не ефективно для цієї вікової групи); 3) індивідуальний підхід (урахування психологічних особливостей і потреб студента, інтроверта чи екстраверта, гіперактивного чи пасивного тощо); 4) залученість до соціальної взаємодії (завдання в мікрогрупах на встановлення комунікації, пошук спільних конструктивних рішень та ін.); 5) гейміфікація (упровадження в навчання таких ігрових видів, як квести чи вебквести, вікторини, квізи, змагання тощо); 6) інтерактивний виклад нового матеріалу; 7) орієнтування на візуальний, а не аудіальний складник у навчальному матеріалі (схеми, графіки, зображення, піктограми, меми, відео, фото, зокрема й згенеровані за допомогою штучного інтелекту); 8) перевага резюмування, короткого тезового викладу навчальної інформації, а не розлогіх текстових пояснень (так званих лонгрідів, або ж довгочитів) та ін.

Для напрацювання базових матеріалів із лексики й граматики в курсі «Українська мова за професійним спрямуванням», що уможлиблюють роботу за такою методикою, варто використовувати сучасні онлайн-ресурси – залежно від мети на кожному окремому навчальному етапі. У викладацькій практиці авторів статті протестовано значну кількість інформаційних ресурсів, нижче подаємо перелік тих, що виявилися по-різному ефективними для вивчення нового матеріалу, закріплення, повторення й систематизації вивченого, перевірки засвоєних знань:

1) освітня платформа «**Всеосвіта**», що пропонує набір педагогічних інструментів у комплексі з бібліотеками (<https://vseosvita.ua/>);

2) освітній багатофункціональний сервіс «**На урок**», що є «цифровою екосистемою» для роботи та професійного зростання освітян України, містить інтерактивні завдання для контролю знань і залучення учнів та студентів до активної роботи в навчальному закладі та вдома (<https://naurok.com.ua/>);

3) гнучка онлайн-платформа «**Classtime**», яка уможлиблює онлайн-оцінювання знань і відстеження прогресу групи чи кожного студента індивідуально (<https://www.classtime.com/uk.html>);

4) онлайн-інструмент графічного дизайну «**Canva**», що дає змогу користувачам створювати графіку, презентації, робочі аркуші та інший візуальний контент (<https://www.canva.com/>);

5) навчальний онлайн-інструмент «**Quizlet**» для створення карток, що сприяють запам'ятовуванню матеріалу (<https://quizlet.com/latest>) та ін.

Освітня платформа «Всеосвіта» пропонує викладачеві 16 різних інструментів для конструювання тестових завдань – від традиційних із вибором однієї / кількох правильних відповідей, доступних для вільного використання, до філвордів та завдань із визначення потрібного діапазону в платних версіях ресурсу. На рис. 1 подано зразок завдання для роботи з граматичними нормами – визначення правильної форми прийменника в професійному спілкуванні (одне з найбільш проблемних для студентів, адже часто помиляються саме в доборі прийменника):

ЗАПИТАННЯ №13

Редагувати запитання: З вибором правильної відповіді у тексті.

Балів за питання:

1 Встановити власноруч бали за питання

Запитання:

Звертатися договору

Додати відповідь

Рисунок. 1. Тестове завдання з вибором правильної відповіді в тексті на платформі «Всеосвіта».

Picture 1. Test task with choosing the correct answer in the text on the “Vseosvita” platform.

Завдання з пошуком на зображенні, доступне на цій же платформі в платній версії, спрямоване на розвиток мовної компетентності в офіційно-діловому стилі, виявлення лексичних і граматичних помилок та їх корекцію. Цей вид завдань можна використати як імітацію реальної ситуації, наприклад, під час створення службового листа замовнику. Зокрема, на рис. 2 подано зразок завдання з граматичними (на визначення закінчення іменників у давальному, кличному відмінках, зокрема відмінювання прізвищ, імен) та лексичними (добір відповідного пароніма та вживання слів, невластивих українській мові) помилками в тексті службового листа:

У зразку зазначте лексичні та граматичні помилки.

ОВ « <u>МедіаСпiкГруп</u> » Україна, м. Харків, вул. Соборна, 43 Тел. (0423) 500 40 70		
16.04.2022 № 202/4		Директору ТОВ « <u>ХарківМТ</u> » Тамара ШЕВЧЕНКО
Про отримання матеріалів		
Шановна Тамара Григорівна!		
ТОВ « <u>МедіаСпiкГруп</u> » підтверджує отримання замовлених матеріалів у необхідній кількості та дякує за швидке виконання замовлення.		
Надіємося на ефективну співпрацю й надалі. З повагою		
Директор	Підпис	Віктор КУЗЬМЕНКО

Відповісти >

Рисунок 2. Тестове завдання з пошуком помилок у тексті на запропонованому зображенні (платформа «Всеосвіта»).

Picture 2. Test task with finding errors in the text on the proposed image (platform "Vseosvita").

Завдання з вибором правильної відповіді в тексті є ефективними на етапі закріплення вивченого матеріалу, зокрема з теми «Закінчення -а (я) / -у (ю) іменників чоловічого роду в родовому відмінку однини» (рис. 3). Такі завдання передбачають наявність твердження або запитання, а також декількох варіантів відповіді, серед яких тільки один є правильним.

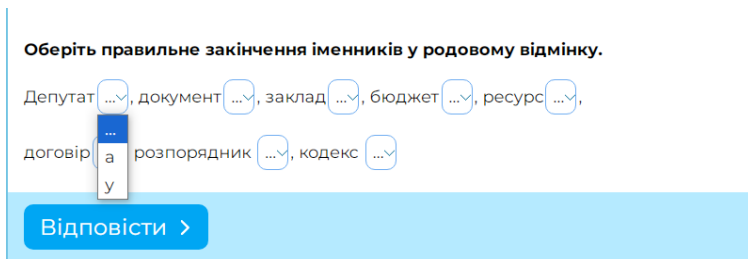

Рисунок. 3. Тестове завдання «Вибір правильної відповіді в тексті» на платформі «Всеосвіта».

Picture. 3. Test task “Choosing the correct answer in the text” on the “Vseosvita” platform.

З метою перевірки та оцінювання знань студентів, зокрема й із попередньої теми, радимо використати інтерактивний метод оцінювання «Сортування за категоріями». Завдання сприяють розвитку аналітичного мислення, здатності до узагальнення, систематизації та логічного структурування знань, тому їх можна використовувати як на етапі систематизації здобутих знань, так і оцінювання. У таких завданнях студент повинен розподілити подані елементи (слова, терміни, об'єкти тощо) між певними категоріями, відповідно до встановлених критеріїв, як наприклад, на рис. 4:

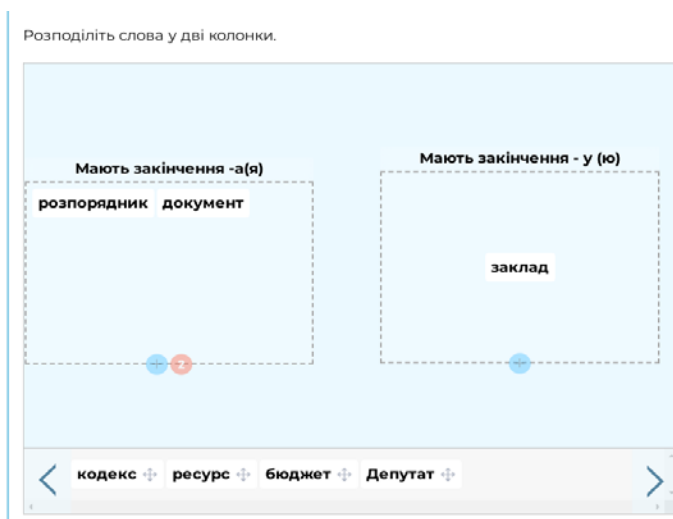

Рисунок. 4. Тестове завдання «Сортування за категоріями» на платформі «Всеосвіта».

Picture. 4. Test task “Sorting by categories” on the “Vseosvita” platform.

Результати тестування на платформі «Всеосвіта» викладач може перевірити за зведеною аналітикою групи чи індивідуально в особистому кабінеті:

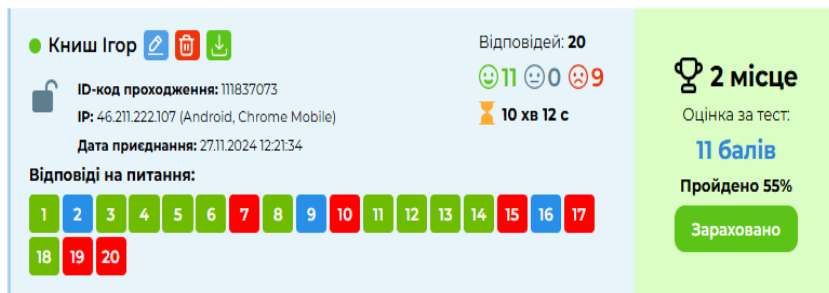

Рисунок 5. Результат оцінювання окремого студента в кабінеті тестування викладача на платформі «Всеосвіта».

Picture 5. The result of assessing an individual student in the teacher's testing room on the "Vseosvita" platform.

Тренування з використанням функції «Змагання» є інтерактивним підходом до організації навчального процесу, що поєднує елементи перевірки знань і мотиваційно-ігрові техніки. Такий формат навчання ґрунтується на активному залученні студентів і створює умови для повторення, закріплення або оцінювання знань у доступній та динамічній формі, допомагає отримати результати одразу після виконання, що сприяє аналізу помилок. На рис. 6 подано приклад змагання на початку уроку з теми «Наказ» для повторення наказового способу дієслова, конструкції з яким є часто вживаними в усному професійному спілкуванні: приєднання учасників, виконання завдань відбувається в синхронному режимі, що сприяє ефективнішому засвоєнню матеріалу, можливості викладача коментувати завдання й відповіді послідовно. Найкращі результати висвітлюються у вигляді сходинок для нагородження переможців – учасників змагання, що посіли 1, 2 або 3 місце:

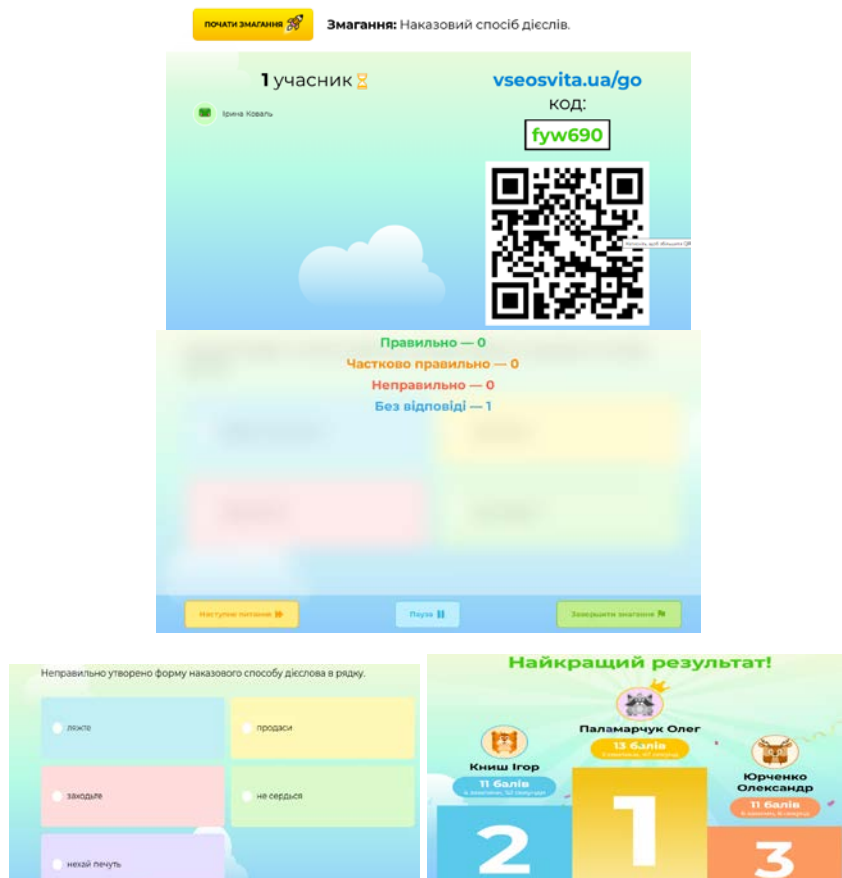

Рисунок 6. Тестування в режимі «Змагання» на платформі «Всеосвіта».

Picture 6. Testing in the “Competition” mode on the “Vseosvita” platform.

Платформа «На урок» дає можливість створювати онлайн-тести для роботи в режимі реального часу, матеріали для тематичного контролю знань, для інтерактивної взаємодії під час заняття, трансформувати будь-який тест у флеш-картки або у формат гри «Відповідності». Наприклад, можна запропонувати обрати традиційно один правильний варіант (словосполучення без лексичної помилки чи з нею), як на рис. 7, або ж пропонуємо студентам інтерактивні завдання на відповідності – знайти всі логічні відповідності для закріплення знань із теми «Визначення

роду іменників» (рис. 8), зокрема й невідмінюваних іншомовного походження. Передбачено, що за умови правильно визначених відповідників картки-пари зникають.

Лексичну помилку допущено в рядку

варіанти відповідей

являється прикладом

скасувати конференцію

зважати на правила

непридатний до вжитку

Рисунок 7. Завдання з вибором однієї правильної відповіді на платформі «На урок».

Picture 7. The task of choosing one correct route on the «To class» platform.

Вислови до іменника <i>приклад</i>	Вислови до іменника <i>змова</i>	вислови	чужинські
Вислови до іменника <i>Фабі</i>	чужинські	вислови	чужинські
Вислови до іменника <i>змова</i>	Вислови до іменника <i>змова</i>	вислови	чужинські
Вислови до іменника <i>змова</i>	Вислови до іменника <i>Фабі</i>	Вислови до іменника <i>Фабі</i>	вислови

Ваш результат

35.95

сек

Ваш рекорд	Абсолютний рекорд
35.56	35.56

Спробуйте ще раз, можливо, ви зможете покращити власний результат!

СПРОБУВАТИ ШЕ РАЗ

Кращі результати

1 МІСЦЕ

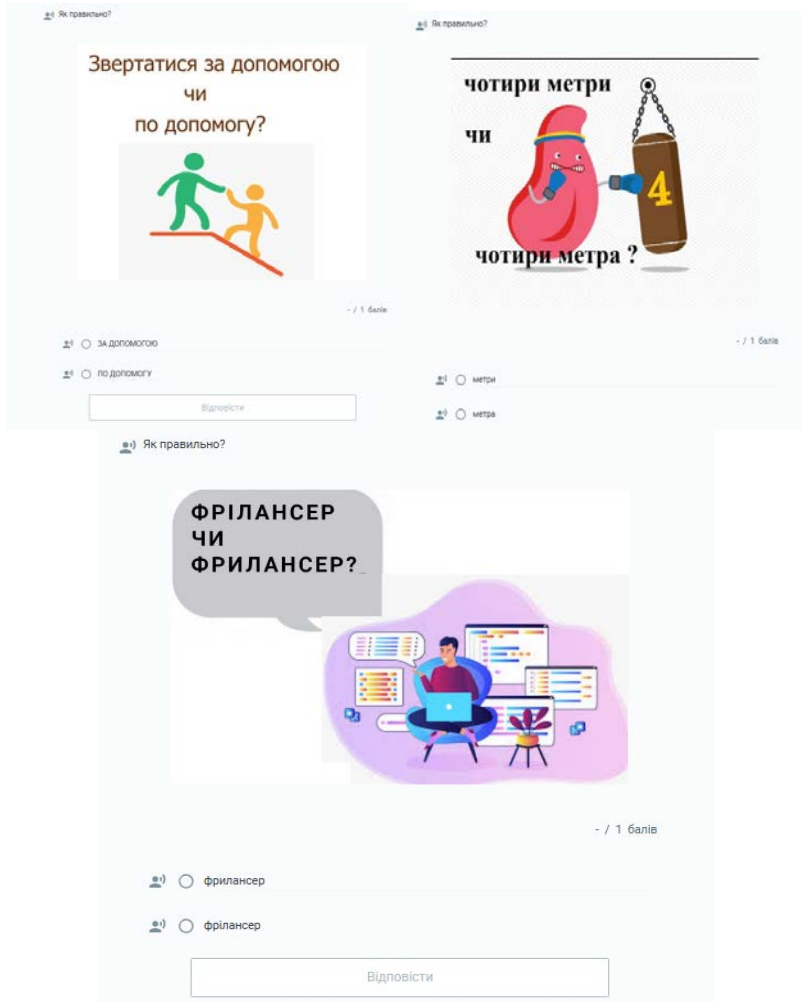
Гулько Соня 35.56 сек

Рисунок 8. Гра «Відповідності» на платформі «На урок».

Picture 8. The game «Matching» on the «To the Lesson» platform.

Такий метод роботи є ефективним як у самостійній, так і груповій формі навчання. Він сприяє розвитку критичного мислення, удосконаленню пам'яті й логіки, урізноманітнює форми роботи на уроці. Використання завдань такого зразка дає змогу викладачеві оперативно оцінювати рівень засвоєння матеріалу та коригувати подальший навчальний процес.

Онлайн-платформа «Classtime» допомагає викладачам проводити інтерактивні заняття, тести, опитування та інші освітні активності в реальному часі. Викладач може оцінювати знання студентів під час заняття, одночасно відслідковуючи їхні результати. Classtime дає змогу створити завдання різних типів (закриті й відкриті тести, множинного вибору тощо), зокрема й використовуючи зображення, що так важливо для покоління «візуалів» (рис. 9):

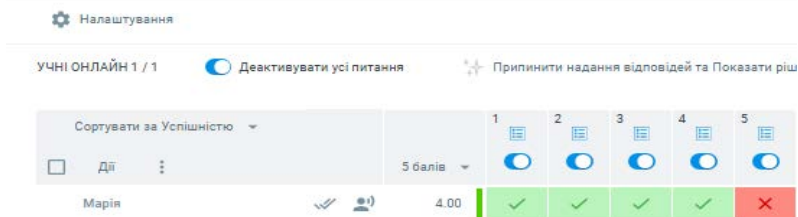

Рисунок 9. Зразки завдань із зображеннями та результатами тестування на платформі «Classtime».

Picture 9. Sample tasks with images and test results on the “Classtime” platform.

За аналогією із зображеннями в Classtime можна створити завдання, вставивши відеоматеріали з відеохостингу «Ютуб» із лексичними та граматичними помилками.

Робота з лексичними помилками часто передбачає вибір у режимі «Правильно / неправильно». За такою схемою зручно створювати навчальні картки на платформі «Quizlet» і використовувати їх на етапі вивчення нового матеріалу, наприклад, під час пояснення особливостей добору фраз для самопрезентації на співбесіді, для написання автобіографії тощо, або ж для самостійної роботи з метою закріплення чи повторення вивченого. Зручність користування полягає в тому, що студент у кількох режимах повторює матеріал, «перевертаючи» картки титульним (із лексичною помилкою) і зворотним (із нормативним слововживанням) боками картки. Зразок таких завдань-карток подано на рис. 10:

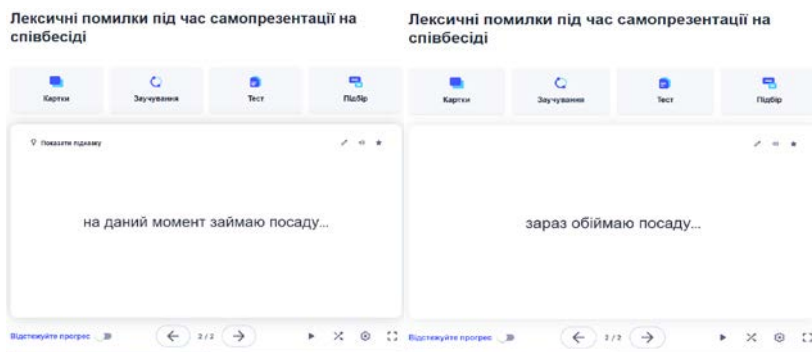

Рисунок 10. Приклад двосторонніх карток на платформі «Quizlet».

Picture 10. Example of double-sided cards on the “Quizlet” platform.

Інший спосіб використання карток «Quizlet» – розмістити на них окремі реквізити певного документа, наприклад заяви, а зі зворотного боку до кожного реквізиту надати особливості його оформлення з прикладами в конкретному документі (рис. 11), що сприятиме як ефективному засвоєнню нового матеріалу, так і повторенню чи навіть самостійному опрацюванню його:

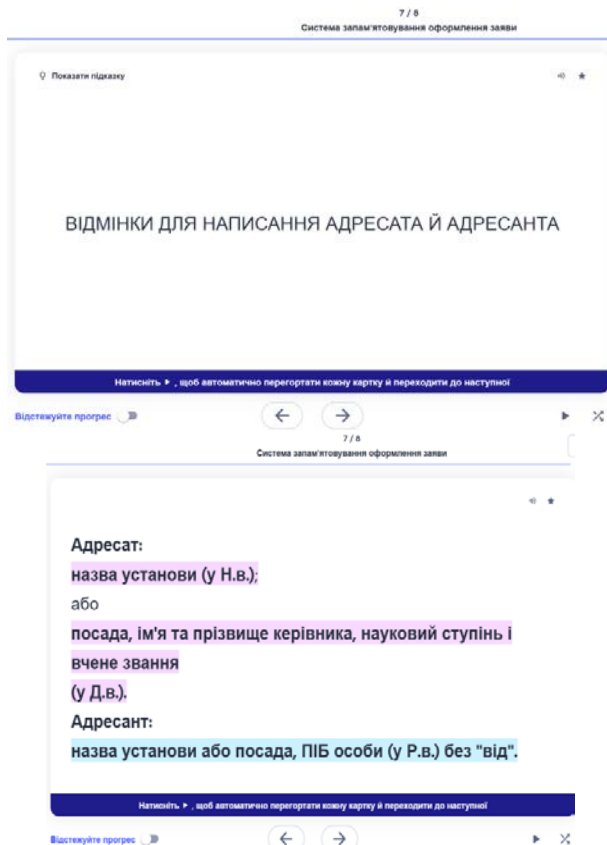

Рисунок 11. Приклад двосторонніх карток із поясненням на платформі «Quizlet».

Picture 11. Example of double-sided cards with explanations on the "Quizlet" platform.

Ще один різновид карток – мотивувальні, вони є навчальним інструментом, що може містити завдання, запитання, цитати, сценарії ділових ситуацій або ключові фрази, характерні для професійного спілкування. Завдання з використанням таких карток

стимулюють студентів до активного обговорення, формулювання чітких відповідей і пошуку ефективних рішень у межах визначеної ситуації. Викладач же має змогу аналізувати відповіді студентів із погляду лексичної й граматичної нормативності. Можливості для створення мотивувальних карток дає онлайн-інструмент графічного дизайну «Canva»:

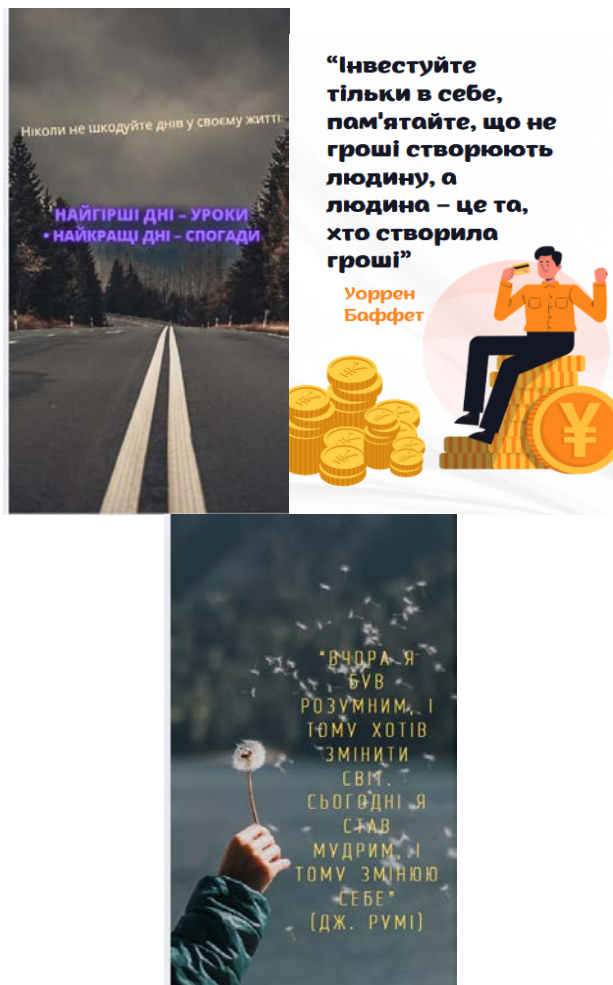

Рисунок 12. Зразки мотивувальних карток, зроблених за допомогою ресурсу «Canva».

Picture 12. Samples of motivational cards made using the “Canva” resource.

Ці та інші онлайн-ресурси полегшують роботу викладача і надають широкі можливості для студента, урізноманітнюють процес навчання, сприяють інтерактивності в досягненні освітньої мети, змінюючи традиційні підходи до викладання.

Висновки та перспективи дослідження. Дотримання лексичних і граматичних норм української літературної мови є надзвичайно важливим для опанування культури мовлення й визначає рівень підготовки майбутнього фахівця до ефективної професійної комунікації. Інформаційні технології сприяють досягненню мети навчання для студентів покоління «зумерів», адже відповідають їхнім освітнім потребам. Для здійснення індивідуального підходу, спрямування на візуальні методи, швидкої зміни виду діяльності, залученості до соціальної взаємодії, гейміфікації тощо варто використовувати різні онлайн-ресурси, серед яких найбільш ефективними є освітня платформа «Всеосвіта», інструмент графічного дизайну «Canva», цифровий освітній проєкт «На урок», платформа «Classtime», інструмент для створення навчальних карток «Quizlet» та ін. Ці ресурси стануть у пригоді викладачеві курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» на етапах вивчення лексичних і граматичних норм у діловому мовленні, закріплення, повторення й систематизації вивченого, перевірки засвоєних знань. Перспективним напрямком подальшого дослідження є напрацювання бази завдань різних рівнів складності, вузького професійного спрямування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борщовецька В., Гарбуза Т., Дурдас А., Семидоцька В. Когнітивні, лінгвістичні та методичні міркування у викладанні професійної лексики для студентів, які займаються інформаційними технологіями (ІТ). *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. 2024. Вип. 44. С. 12-27. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2024-44-01>
2. Кучеренко І. Формування орфографічної компетентності здобувачів вищої освіти. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. 2024. Вип. 44. С. 110-121. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2024-44-07>
3. Радомська Л., Вітковський М. Інформаційні ресурси для перевірки й коригування українськомовних текстів. *Філологічний часопис*. 2024. 2 (24). С. 80-96. DOI: [https://doi.org/10.31499/2415-8828.2\(24\).2024.317042](https://doi.org/10.31499/2415-8828.2(24).2024.317042)

4. Свідер І.А. Інформаційні технології у філології та перекладі. 2021. Кам'янець-Подільський. 184 с.
5. Ahmed K., Romeo J. A To Gen Z: What Your Business Needs To Know About Generation Z Right Now. Oliver Wyman Forum. 2023. URL: <https://www.oliverwymanforum.com/events/a-to-gen-z--what-your-business-needs-to-know-about-generation-z-.html> (дата звернення: 07.09.2024).
6. Fernández-Cruz FJ., Fernández-Díaz MJ. Teachers Generation Z and their Digital Skills. *Comunicar*. 2016. Volume 24. Issue 46. P. 97-105. DOI: <https://doi.org/10.3916/C46-2016-10>
7. Hidayat R., Qi TY., Ariffin PN'ABT, Hadzri MHB, Chin LM, Nasir N. Online game-based learning in mathematics education among Generation Z: A systematic review. *International Electronic Journal of Mathematics Education*. 2024. Volume 19. Issue 1. DOI: <https://doi.org/10.29333/iejme/xxxx>
8. Karasova E., Uherková M. Navigating the digital age: Exploring effective teaching and learning approaches for university students. *Media and Marketing Identity: AI-the future of today*. 2023. P. 184-193. DOI: <https://doi.org/10.34135/mmidentity-2023-19>
9. Kreacic A., Romeo J., Luon S., Uribe L., Lasater-Wille A., Costa E., Ahmed K., Paterson J. What Business Needs To Know About The Generation Changing Everything. A-Gen-Z Report. URL: <https://www.oliverwymanforum.com/content/dam/oliver-wyman/ow-forum/template-scripts/a-gen-z/pdf/A-Gen-Z-Report.pdf?fbclid=IwAR1UVKdpD-QcLr944ANJOdsE2vXly6aTnPRGMuTWpAS1A1v-tVINXBqQBZM> (дата звернення: 14.09.2024).
10. Mezeiova A. Virtual generation in the University environment – its needs and requirements. *Reproduction of Human Capital – mutual links and connections (RELIK 2019)*. 2019. P. 325-336.
11. Shorey S., Chan V., Rajendran P., Ang E. Learning styles, preferences and needs of generation Z healthcare students: Scoping review. *Nurse education in practice*. 2021. Volume 57. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2021.103247>
12. Zatserkovnyi O. ICT integration in education: aligning experiences of ESP lecturers in economic universities. *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations*. 2024. 44. P. 38-59. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2024-44-03>

Стаття надійшла до редакції 20.09.2024.

Статтю рекомендовано до друку 25.11.2024.

Як цитувати: Радомська Л., Мошноріз М. Інформаційні технології для вивчення лексичних і граматичних норм на заняттях із курсу «Українська мова за професійним спрямуванням». *Викладання мов у вищих навчальних*

INFORMATION TECHNOLOGIES FOR THE STUDY OF LEXICAL AND GRAMMATICAL NORMS IN THE COURSE “UKRAINIAN LANGUAGE FOR PROFESSIONAL PURPOSES”

Lyudmila Radomska

PhD in Philology, Associate Professor, the Department of Linguistics,
Vinnytsia National Technical University
(21021, Vinnytsia, Khmelnytske Shose St., 95);
e-mail: ludarad9@gmail.com;
orcid: <https://orcid.org/0000-0002-2598-032X>

Mariya Moshnoriz

PhD in Philology, Senior Lecturer, the Department of Linguistics,
Vinnytsia National Technical University
(21021, Vinnytsia, Khmelnytske Shose St., 95);
e-mail: opanasuk.mm@gmail.com;
orcid: <https://orcid.org/0000-0001-6850-9610>

The article analyzes the current aspects of studying lexical and grammatical norms in the classes of the course “Ukrainian language for professional purposes” using information technologies. The authors consider the issue of developing and improving lexical and grammatical competence of higher education students as a requirement and basis for the culture of oral speech of a specialist. The purpose of the article is to analyze theoretical and methodological ways of studying lexical and grammatical norms using information technologies in the classes of the course “Ukrainian language for professional purposes”, as well as to study the problem of improving linguistic and communicative competence in higher education students in the context of the educational needs of the modern generation of “zoomers” in Ukraine, which, in addition to the global challenges associated with the COVID-19 pandemic, is forcibly exposed to the influence of social and demographic changes associated with the Russian-Ukrainian war.

In the article, the authors emphasize the need to take into account the specifics of studying this problem in the conditions of work of a higher education teacher with a generation of students aged approximately 17–22 years, that is, with the so-called virtual generation of “zoomers” (Gen-Z). This generation is characterized by a number of features that the teacher should consider. In particular, the article defines teaching methods that address the educational needs of a modern student.

For effective assimilation of the specified material, such methods are offered as: rapid change of type of activity, orientation on information technologies, individual approach, involvement in social interaction, gamification, interactive

presentation of a new material, orientation on the visual rather than the auditory component, etc.

The most effective online resources were identified as: the educational platform “Vseosvita”, the graphic design tool “Canva”, the digital educational system “To the lesson”, the platform “Classtime”, the tool for creating educational cards “Quizlet”, etc. A typology of tasks possible for work on such platforms was proposed.

A promising direction for further research is the development of a database of tasks of different levels of complexity, narrow professional focus.

Keywords: *Gen-Z, grammatical norms, information technologies, lexical norms, linguistic and communicative competence, Ukrainian language for professional purposes.*

REFERENCES

1. Borshchovetska, V., Harbuza, T., Durdas, A., Semidotska, V. (2024). Cognitive, linguistic, and methodological considerations in teaching professional vocabulary to information technology (IT) students. *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations*. 44, pp. 12-27. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2024-44-01> [in Ukrainian].
2. Kucherenko, I. (2024). Formation of spelling competence of higher education students. *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations*. 44, pp. 110-121. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2024-44-07> [in Ukrainian].
3. Radomska, L., Vitkovskiyi, M. (2024). Information resources for checking and correcting Ukrainian-language texts. *Philological Review*. 2(24), pp. 80-96. DOI: [https://doi.org/10.31499/2415-8828.2\(24\).2024.317042](https://doi.org/10.31499/2415-8828.2(24).2024.317042) [in Ukrainian].
4. Svider, I.A. (2021). *Information technologies in philology and translation*. Kamianets-Podilskiyi [in Ukrainian].
5. Ahmed, K., Romeo, J. (2023). *A To Gen Z: What Your Business Needs To Know About Generation Z Right Now*. Oliver Wyman Forum. Available at: <https://www.oliverwymanforum.com/events/a-to-gen-z--what-your-business-needs-to-know-about-generation-z-.html> [Accessed 07 Sept. 2024].
6. Fernández-Cruz, FJ., Fernández-Díaz, MJ. (2016). *Teachers Generation Z and their Digital Skills*. *Comunicar*. Volume 24, Issue 46, pp. 97-105. DOI: <https://doi.org/10.3916/C46-2016-10>
7. Hidayat, R., Qi, TY., Ariffin, PN'ABT, Hadzri, MHB, Chin, LM, Nasir, N. (2024). Online game-based learning in mathematics education among Generation Z: A systematic review. *International Electronic Journal of Mathematics Education*. Volume 19, Issue 1. DOI: <https://doi.org/10.29333/iejme/xxxx>

8. Karasova, E., Uherková, M. (2023). Navigating the digital age: Exploring effective teaching and learning approaches for university students. *Media and Marketing Identity: AI-the future of today*. Pp. 184-193. DOI: <https://doi.org/10.34135/mmidentity-2023-19>
9. Kreacic, A., Romeo, J., Luon, S., Uribe, L., Lasater-Wille, A., Costa, E., Ahmed, K., Paterson, J. *What Business Needs To Know About The Generation Changing Everything. A-Gen-Z Report*. Available at: <https://www.oliverwymanforum.com/content/dam/oliver-wyman/ow-forum/template-scripts/a-gen-z/pdf/A-Gen-Z-Report.pdf?fbclid=IwAR1UVKdpD-QcLr944ANJOdsE2vXly6aTnPRGMuTWpAS1A1v-tVINXBqQBZM> [Accessed 14 Sept. 2024].
10. Mezeiova, A. (2019). Virtual generation in the University environment – its needs and requirements. *Reproduction of Human Capital – mutual links and connections (RELIK 2019)*. Pp. 325-336.
11. Shorey, S., Chan, V., Rajendran, P., Ang, E. (2021). Learning styles, preferences and needs of generation Z healthcare students: Scoping review. *Nurse education in practice. Volume 57*. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2021.103247>
12. Zatserkovnyi, O. (2024). ICT integration in education: aligning experiences of ESP lecturers in economic universities. *Teaching Languages at Higher Educational Establishments at the Present Stage. Intersubject Relations. 44*, pp. 38-59. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2024-44-03>

The article was received by the editors 20.09.2024.

The article was recommended for printing 25.11.2024.

In cites: Radomska L., Moshnoriz M. (2024). Information technologies for the study of lexical and grammatical norms in the course “Ukrainian language for professional purposes”. *Teaching languages at higher educational establishments at the present stage. Intersubject relations. 45*, pp. 53-72. DOI: <https://doi.org/10.26565/2073-4379-2024-45-04> [in Ukrainian]